

ACC. N:R M. 16236:1-19.

Landskap: *Blekinge*

Upptecknare: *Gerd Englund*

Härad: *Lister*

Berättare: *Ligme Ljunggren, Jämshög*

Socken: *Jämshög*

Berättarens yrke: *fru*

Uppteckningsår: *1965*

Född år *1908* i *N. Åsum*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-19.

LUF 128

Skriv endast på denna sida.

Mina fastor emigrerade omkring
1903-04. Fastor hade gård utanför Kuls
hamn, och flickorna gick ju hemma på
den tiden. Den yngsta var nog inte mer
än 14-15 år, då hon reste. De var tre
systor, som reste ut. Den ena följde
efter den andra, precis som i sedan
gjorde. De hette Helga, Julia och Ida.
Varför de reste ut, känner jag inte till.
Möjligen berodde det på den allmän-
na emigrantfebern. Deras resväg är heller
inte känd. De kom i alla fall till Phil-
adelphia. Vad de först sysslade med,
vet de kom ut, känner jag inte till.
Jag vet inte heller hur de skaffade
pengar till resan. Två av dem gifte sig
med amerikaner och en med en svensk.
7 Fastor Ida, som var gift med en svensk

ACC. N:R M. 16236:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

reste hem rätt afton. Jag minns hennes besök från min uppvekstid. Hon brukade alltid säga till mig och en två år yngre syster: "När vi bli storn skall vi komma in och hälsa på oss." Det tyckte vi lät spännande. Minst lika spännande var det när brevet kom där det stod: "Nu är vi så storn, att vi kan resa över hit." Då var jag 18 år och min syster Grede 16. Dret därpå reste vi. Resan betalade våra faster. Vi betalade sedan tillbaka pengarna. Två av våra faster lever alltjämt därute. De brukar skriva någon gång emellanåt. "Svenske Tribunen" skickades dit oss ibland. Där förekom en del lockande annonser. Man sålde afbrist lantbrukare för nykolonisation. Det före-

Kom inga agenter, vad jag kommer ihåg.
Jag tror inte, att någon försätete förhind-
ra emigrationen. Vi hade så dåliga tider
här på 20-talet, så det var väl ingen,
som brydde sig om, att folk reste.

Det var rätt många, som reste ut när
jag växte upp, på 20-talet: t.ex. brö-
derne Tolke, Börje, Tage och Osten Svee-
son. Jantbrukarsonen Harry Persson från
Boafall blev alltjänst kvar därute, men
han skall komma hem och bosätta sig
här nu. Karl Svenssons söner Alf och
Torsten reste också ut i början på 20-
talet. Dessa bröder blev visst hjälpta
över av någon släkting, och som de res-
te till. Vart de reste, känner jag inte till,
men de är visst kvar därute, i den mån
de lever. En AndonAndersson kom till

ACC. N:R M. 16236:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

luka luv och köpte gård i Hesselhult.
Så var det flera bröder Jönsson ifrån
Gaslunda, som kom hem hit. Arvid
Jönsson bosatte sig i Hesselhult. Han
köpte gård och lade lantbruk i många
år. Han är nu död. Dessa bröder lade
arbetat i skogarna där ute och sä-
kert gjort lite pengar. De köpte går-
dar, när de kom hem. De var ju rättung-
a, när de återvände. En av dem skaffa-
de husen i Gaslunda. Fröken Eva-
lina Svensson kom tillbaka hit. Hon
var rätt gammal då och sleg sig till
ro. Hon hade tjänat som kokerska där
ute. De ovannämnda bröderna Svensson
arbetade bestant alla inom bygg- och
branschen. Just då var efterfrågan på bygg-
vadsarbetare stor.

Det var inget familj, som reste ut, med
jag kan minnas. Men ungdomarna gjorde
gärna sällskap och reste i små grupper.
När jag reste, var jag ju i sällskap med
min syster och med en av vännedot-
ternas Svanson.

Det var väl inte så märkbart, att emi-
granderna fick det så mycket bättre
än den övriga befolkningen här, men
det hette ju alltid bland folk: "han
har varit över och tjänat pengar", även
om de inte kände till, hur det i verk-
ligheten förhåll sig. Det var en liten
gloria omkring amerikansna på den ti-
den.

Jag är född i Narva Åsum. Mina för-
äldrar flyttade efter kort tid. Jag var
5- alltid i en stor syskonskara. De flesta

Systrarna födda i Karlshamn och vi bodde i några år. Under krigstiden köpte vi en liten gård i Åsarum och flyttade dit. Där är en del av systrarna födda. Vi flyttade till Fänshög 1922, och sedan dess har vi bott här. Så de flesta av mina syskon har vuxit upp här. Vi var 15 barn.

Åsarum	Signe	1908	Fänshög	Uara	1921
	Sibba	1910		Ella	1923
	Tage	1912		Mary	1924
Karlshamn	Ella	1913		Stig	1925
	Folm	1914		Olle	1926
	Anna-dice	1915		Jugrid	1928
Åsarum	Erik	1917			
	Helga	1918			
	Karl-Olof	1920			

Far var nederlagsföretagare för bygggeri bolaget i Karlshamn, så han hade detta yrke samtidigt med gården i Åsarum, var

ACC. N:R M.16236:7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

vi hade den. Vi hjälptes åt att sköta
den. Det var mest för att vi skulle få ut
över krigsåren, som vi skaffade denna
gård. Farfar hette Ole Svensson och
ägde gården Svartemosse utaför Karls-
hamn. Vad morfar hette, vet jag inte. Han
var sjöman och kom till Amerika som
guldgrävare och försvann där borta. De
var tre i sällskap, som grävde därute,
och när ^{morfar} så fått lite pengar och skulle
resa hem, så försvann han. 1880-talet.

Mor skatte hemmet. Vi fick bräja hjäl-
pa till rätt tidigt hemmet på gården.
Här i Fänshög hade vi ingen gård. Far
var alltså nederlagsföreståndare för
Karlskrona bryggeri med nederlag i Fäns-
hög. Min bröder fick hjälpa far, då
de var i skolåldern. De fick fara ned

runt Gränna och Olafström och lönepå-
ver. Det fick de lilla på med i många
år. På somrarna fick vi hjälpa till hos
lantbrukare, så man kan nog säga, att
man från 12-13 års åldern var själupår-
jande, vilket vistelse var rätt värdigt.
Di vi var så många hemma.

Det var deliga löner till hemma i bör-
jan 20-talet. Jag arbetade som hembiträ-
de till och som affärsbiträde i Olaf-
ström. Sedan blev jag också behjälplig
hos en läkare till som skoterka och
bonaplåter. Då hade jag inga flänsar-
de löner - i genomsnitt 30-40 kr/mån
plus maten. När jag sedan kom till
Amerika, fick jag så småningom 50-60 kr
plus mat och husum. Sedan steg lönen.
Jag var t.o.m. skoterka sist tiden, och

ACC. N:R M. 16236:9

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Di hade jag över 100 dr^{na}, och det blev
pengar, när man kom tillbaka. Kursen var då
lite över 5 kr. Min bror Tage här var
också där inne i några år.

Vi började tidigt talas om Amerika hem-
ma. När fastarena kom hem på besök,
fick vi alltid dockor och leksaker.

Vi hade också en amerikansk bonad
hängande på väggen med text på engels-
ka och man fick läsa och läsa! "How
dear to my home ----" Det var fint
det där, och man fick översätta, när
de kom någon. Jag har inget minne av
att vi delade amerikavisa, men jag
skulle nästan tro, att vi gjorde det.

Som barn fick vi ju den uppfattningen
att Amerika var de största möjliga
nas land, och att man hade det så myg

ACC. N:R M. 16236:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det lättare lände. Härav en prebade inte
om Amerika i skolan.

Jag och mina syskon reste över Gåte-
berg med Svenska Amerikalinjens båtar.

Jag reste sedan en gång tillbaka med
North German Lloyd Bremen. Först av
oss reste jag och Greta år 1927. Sedan
Kou Tage och Elsa 1930. Iute förrän 1939
reste ytterligare två syskon ut. Vi var
alltså fem syskon och en bror, som reste,
och av dessa är fyra syskon kvar där
ute. Tage och jag reste tillbaka.

Vi beslut oss för att resa, när våra fast
var skrev. På den tiden fick vi vänta
vått länge på viseringen i Gåteberg. Jag
har för mig, att de skickade respengar och
garantier för oss. Tage hade delvis
ett litet spar kapital, och delvis tog han

ACC. N:R M. 16236://

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ut en växel på 300 kr. Medan jag vänta-
de här på viseringen, träffade jag min
man. Han ville naturligtvis inte, att jag
skulle resa, och jag kom i ett verkligt
bryderi. Men jag lät förnyttel tala där,
för jag tänkte, att kommer jag inte in ur
så blir det aldrig av. Efter 3 1/2 år
kom jag tillbaka. Jag hade lite besvär
med min mage och en läkare hade ordi-
nerat mig att resa hem på ett halvår.
Jag träffade då åter min man, och vi kom
överens om, att jag skulle resa över till
Amerika och stanna ytterligare ett år
just för att tjäna pengar. Min bror Tage
var i Amerika i ett par år bara. Han
hade nog inte tänkt resa hem så fort,
men en klimathistoria gjorde, att läka-
ren rekommenderade honom att resabillba-

ACC. N:R M.16236:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ka.

Jag och min syster kom först till vår farter
i Philadelphia. Hon var gift med en ame-
rikan, och de hade det förligen gott
ställt. De hade fyra barn. Vi fick stanna
hos dem, så länge vi önskade, och vi
blev där nog i några veckor. Vår onkel
hjälpte oss med språket, och vi fick lä-
ra oss uttalet ordentligt. Vår farter
hjälpte oss att få arbete som hembiträ-
den i Philadelphia. Där arbetade jag
i ett hem tillsammans med en svärländ-

Kr. Jag trivdes rätt bra med platsen.
Det var ganska stor skillnad på förhål-
landena jämfört med här hemma. Man
hade, t.ex., eget rum och badrum där-
ute, och man var fri vissa timmar på da-
gen, vilket vi tyckte var underbart. Man

ACC. N:R M. 16236:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Kunde t.ex. gå ut och handla de. Vi ha
de också någon lediga eftermiddagar i ve-
kan och dessutom varannan söndag ledig.
När min syster och jag var i Philadelphie
någon månad, beslut vi oss för att resa
till New York, till Forchester och dit sa
på bekanta, som bodde där. Vår fader
tyckte, att detta företag var mycket djävt
I Forchester bodde en del del James-
högskola, bl.a. bröderna Svensson. I Phila-
delphia var det däremot inte så gott om
svenskamerikaner. Jag minns, vad min sys-
ter sade, när vi arku i arku begav oss
till bryt för att resa till New York: "Det
är väl, att man inte kan se på oss, hur
lite engelska vi egentligen kan." Vi
kon dock lyckligt dit och lyckligt
tillbaka till Philadelphia igen. Så små-

ningon sökte vi plats i Parchester, och vi lyckades få plats i samma familj. Greta som barnskötarska och lisa och jag som kokerska. Andra gången jag var ute i Amerika, hade jag också plats som kokerska i en miljöfamilj.

Det är klart, att det blev lite lättare för dem där hemma, sedan några barn gått ut av. Vi skickade ju hem några slant ibland och en hel del kläder.

Jag minns första gången jag kom hem med hela min amerikanska kuffert full och alla cyklarna stod runt omkring.

Då var det julafton.

Tage kom till oss i Parchester och bodde där. Han bodde hos en tant, som heter lader miss Persson. Han ågde ett pensionat där. Det dröjde lite innan han lyc

ACC. N:R M. 16236:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kedes få arbete. Efter några veckor fick
han dock anställning i köket på ett
konvalescenthem. Han fick ett sommarvi-
kariat där, och när det nu var, så slut-
tade några där, och han blev fast an-
ställd. Där arbetade han hela tiden.
Han tjänade 50 dr/mån, och den lönen
stod fast hela tiden. Dessutom fick
han mat och husvård på platsen. Men samtidigt
som min bror tjänade 50 dr/mån,
tjänade jag 90-100 dr/mån. Det berodde
på att svensk och norsk hushållshjälp
var så eftersäkt. Vi ansågs ärliga, upp-
riktiga och redliga. Om vi sade att vi
ville sluta sade alltid hushållsket:
"Vi betalar mer." På så sätt kunde vi
svenska flickor få upp lönerna mycket
mer, än vad de vanliga kunde få.

ACC. N:R M. 16236:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Mina barn reste hem i maj 1930 och jag
i december samma år. Min lön stod
i 100 ~~kr~~ min di. Kattskovarna hade mycket
bra betalt. Servitricer och husor hade
mindre - avg. 70-80 ~~kr~~ mån. ungefär. Det
var svårt att arbeta i det amerikans-
ka köket till att börja med. Men
snart gick det bra och jag fick löne-
förhöjning. Det var så mycket nytt, som
man inte hade sett och inte kunde skä-
ta först. Jag har erbuat positiva intryck
ifrån Amerika. Det var inte på grund av
kontrasterna jag reste hem, utan det hade
sina speciella orsaker.

Vi hade inga emigranter hemma, när vi
hade vuxit upp lite. Det var när vi
var små barn, som fattarna kom och
beteckade på. Jag minns i alla fall fast

ACC. N:R M. 16236:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jde. Kennes kläder var så fina. Jag minns
att jag sjölv kom tillbaka 1930. De tyckte
t.o.m. de, som var väl begådda här, att jag
var så oerhålligt fin. Jag minns, vad det
fanns här beundrade mig. Deras
fick man ju råd att gå in och köpa en
klänning, som man tyckte om.

Man hade väl alltid det intrycket, att
svenskamerikanerna var mera välkläd-
da än den befolkningen här. Deras upp-
trädande skilde sig ju lite di - de
hade varit ute i stora vida världen och
fittägnat sig en viss världsvana. Souli-
ga ville väl gärna överdriva sitt
uppträdande och klädde sig extra
uppsåendeväckande. Det fanns nog ingen
möjlighet att ta efter deras sätt alltså
14 sig. En del här hemma ärode amerikanska

kläder av slätttingar.

Någon nyhet inflydes nog inte av någon svenskamerikan. Men jag minns, att man reagerade, vis det byggdes villor här utan badrum. Och detta var 1930. Det var ju så vanligt med badrum då. Senare har det blivit vanligt här också, vilket får tillskrivas den allmänna utvecklingen. Något annat som jag också reagerade för, var att de här inte hade någon semester - det var c:a tre dagar i samband med midsummershelgen. I Amerika hade vi säkert 14 dagar. Om emigrationen haft någon verkning på bygdens liv eller ej, kan jag faktiskt inte svara på. Det stod inga fönster stängor efter emigranter. I regel stannade alltid någon hemma - oftast

ACC. N:R M. 16236:19.

de gamla. Emigrationen innebär nog heller
ingen svårighet att få arbetsfolk. Det var
rätt ont om arbeten, åtminstone för pojkar.
Nu, och här fanns så gott om folk. Det
redde står brist på arbetsfolk fram till
1934-35.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND